

Kniha Nejistý plamen autorů Václava Cíleka a Martina Kašíka upoutá pozornost hned dvakrát. Zaprvé svým zajímavým námětem. Pojednává totiž o fenoménu ropy v moderní civilizaci a komplikacích, které nastanou, až ropa začne docházet, a snaží se tuto problematiku postihnout z mnoha různých pohledů. Druhým důvodem může být jeden z autorů – Václav Cílek; dobře známý svými enviromentalistickými články především v Respektu. Dá se tedy očekávat, že kniha bude další ekologickou agitkou? Naštěstí (či bohužel?) je toto očekávání kritického čtenáře uspokojeno jen zčásti.

Velkou část knihy zaujímá naprosto věcné vyprávění o tom, co je ropa, kde a za jakých podmínek vzniká a kde se nalézá. Překvapující může být fakt, že se autoři neztotožňují s vizí rychlého vyčerpání ropy. Jejich odhady se například snaží zohlednit obrovské zásoby vázané v ropných pískách v Kanadě. Pokud by se je podařilo průmyslově zpracovat, může se horizont katastrofických odhadů posunout o notný kus dále. A i kdyby se žádný technologický zázrak v nalézání, těžbě či zpracování ropy nekonal (názor autorů je takový, že vše podstatné již bylo v oboru vynalezeno) můžeme s ropou vystačit ještě relativně dlouho. Vysokou informační hodnotu mají také údaje o tom, že ropa, i přes neustálý nárůst ceny, vlastně stojí pořád stejně, nebo dokonce ještě zlevňuje – započítáme-li fakt, že dolar, v němž se s ropou obchoduje, výrazně klesá, nehledě na další důležitou skutečnost, že životní úroveň spotřebitelů ropy neustále roste.

Dalo se očekávat, že autoři nezůstanou u popisu a odhadů budoucího

vývoje těžby ropy, ale pokusí se postihnout také důsledky, které z faktu konečnosti ropných zásob plynou. Za iluzorní považují představy ekonomů, že klesající a komplikovanější těžba povede k růstu ceny a tím i snížení poptávky, a ropa bude coby zdroj energie nahrazena nějakým substitutem. Zde čtenář narazí na první problém – autoři sice odmítají argumenty ekonomů, ale nejsou příliš ochotní se s nimi systematicky poprat a vysvětlit, proč by ekonomické zákonitosti právě

Nejistý plamen

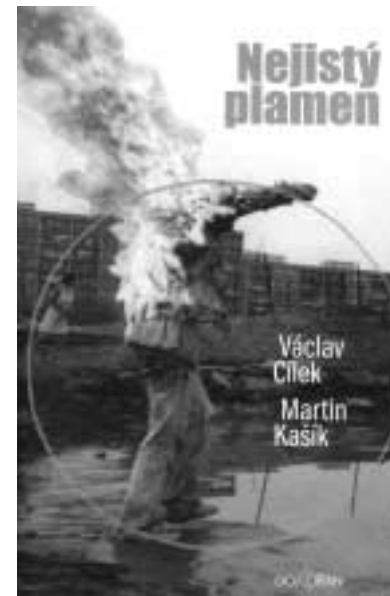
u ropy neměly fungovat. Představa ropy jako nezastupitelného (dostupnosti, cenou, možnostmi transportu) zdroje energie je bohužel úzce spjatá s katastrofickými scénáři vývoje lidstva, které patří do arzenálu ekoaktivistů. To je rovina, která je autorskému tandemu pravděpodobně velice blízká.

V podstatě existují dva možné přístupy: Buď začnete vyzývat k úsporám a k hledání alternativních zdrojů, nebo jste k šancím lidstva skeptičtí a žádný substitut ropy nevidíte. Autoři kombinují obojí – ropu sice dokážeme nahradit, ale jen částečně, protože ostatní zdroje mají jen samé nevýhody. Otázkou je, zdali lehce nepřibarvují realitu. Například při líčení nevýhod jaderné energie poukazují na vysoké náklady i na fakt, že stavba jaderné elektrárny trvá nejméně 15 let (zatímco o pár stránek dále píše „až 15

let“). Jenže ne každá elektrárna je stavěna stejným stylem a tempem jako Temelín. A i kdyby byl energetický přínos atomové elektrárny jen čtyřnásobně vyšší než náklady na stavbu, jak tvrdí autoři, pořád se ještě vyplatí. Druhým příkladem malování strašáka může být skepse vůči solární energii. Ano, už se ví, že z ní nikdy nezískáme tolik, kolik bychom potřebovali, ale autoři přidávají moudra o vysoké technické složitosti systémů solárních panelů, jako kdyby to byl nějaký těž-

ko překonatelný problém. Vzhledem k tomu, že mám známé, kteří již panely úspěšně instalovali, vím, že v tomto směru lidstvo na žádné zásadní technické problémy nenarazilo.

Vedle skepse vůči některým náhražkám ropy překvapí optimismus, s jakým autoři líčí pěstování jakýchsi rychle rostoucích plevelů coby energeticky výnosných plodin a navádějí čtenáře, aby prolézali staré kraviny a zkoušeli zprovoznovat desítky let rezavějící krmivářské a granulovací linky. Se stejným zápalem potom líčí životní úspěchy některých Američanů, kteří si stáhli z internetu a úspěšně doma uplácali solární vařič. Že by najednou využívání solární energie nebylo tak technicky složité, jako o pár kapitol dál? Možná by také stálo za zamyslení, proč solární vařiče doma vyrábějí příslušníci nejbohatšího národa na světě, který smí používat velice levnou (protože daněmi tolik nezatíže-

Nejistý plamen,

Václav Cílek, Martin Kašík,
nakladatelství Dokořán, Praha 2007,
192 str., cena 250 Kč.

nou) ropu. Třeba těm chudým to přijde jako plýtvání časem a energií (tentokrát lidskou, jeimuž ocenění se autoři úspěšně vyhýbají).

Čtenář si musí uvědomit, že čte dílo kombinující přírodovědecké poznatky, domněnky, odhady a ideologii. Kniha je v důsledku toho velmi nevyvážená, navíc občas působí dojmem, že byla šita doslova žhavou Jehlou. Vřele doporučuji se nad každou stránkou zastavit a porovnat příval úvah a informací se svými vlastními závěry. Potom může čtenáře skutečně obohatit. Jak řekl William J. Bennet při projevu na Gonzana College: „Nemějte ale hlavu otevřenou tak, že vám vypadne mozek.“